

kařského předpisu. U perorálních venofarmak by mělo zaznít doporučení o nezbytnosti užívat je po jídle, z důvodu lepší gastrointestinální snášenlivosti. Lokální léčivé přípravky je důležité nanášet pouze jemně a dané místo nemasírovat. Vhodné je také užívání emoliencií, s jejichž výběrem opět může lékárník pomoci. Důležité je zvolit vhodnou formu pro daného pacienta. Vyhýbáme se přípravkům s obsahem silných alergenů, které by mohly přispívat ke vzniku kontaktní dermatitidy (např. aloe, heřmánek, tea tree a propolis). Pacient by si měl být vědom rozdílu mezi léčivými přípravky, které jsou určeny k léčbě nemoci, a doplňky stravy, které jsou primárně vyhrazeny pro zdravou populaci. Nedílnou součástí léčby CHŽO je i kompresní terapie. I zde může lékárník či farmaceut najít své uplatnění při výběru vhodné pomůcky. Nezbytné je pacienta správně změřit dle tabulek dostupných od výrobců, případně nechat zhotovit pomůcku na míru. Měření i nasazování pomůcky by vždy mělo probíhat ráno, co nejdříve po probuzení, před vznikem otoku. Důležité je zvolit správnou třídu komprese dle tíže onemocnění a délku punčochy. Punčocha by vždy měla sahát až nad nejvyšší místo s viditelnou varikozitou. Pokud má pacient s nasazováním či svlékáním punčochy problémy, jsou na trhu dostupné pomůcky, které tyto činnosti značně ulehčí.

Rizika samoléčení

Při samoléčbě CHŽO je důležité zmínit i některá rizika. V první řadě je potřeba myslet na jiná onemocnění, která mohou způsobovat bolest dol-

ních končetin. Může se jednat o akutní žilní trombózu, ischemické postižení končetiny, bolestivou neuropatii či jiná, např. svalově-šlachová, neurologická či revmatologická onemocnění (28). I v případě otoku dolních končetin se ne vždy jedná právě o CHŽO. Dalšími příčinami otoku můžou být například lymfatické otoky, postižení kloubů a měkkých tkání či působení infekčního agens. Časté jsou také otoky z celkových příčin, například při kardiálním, renálním či hepatálním selhání. Vliv mohou mít i některá léčiva. U žen se také může jednat o hormonální původ (12). Je proto na místě pacientovi doporučit návštěvu lékaře dříve, než přistoupí k léčbě CHŽO. Rizikem je i nesprávné užívání léčiv či kompresních pomůcek, proto je zde velmi důležitá edukace ze strany farmaceuta nebo farmaceutického asistenta v lékárně.

Závěr

Chronické žilní onemocnění je závažné onemocnění s progresujícím charakterem. Nezbytné je pacientovi s problémy odpovídajícími příznakům CHŽO doporučit návštěvu lékaře, který určí závažnost nemoci a rozhodne o postupu léčby. Včasným zahájením terapie se dají významně redukovat příznaky onemocnění a oddálit či eliminovat vznik pokročilých stadií včetně vzniku bércového vředu. V možnostech každého farmaceuta či farmaceutického asistenta je pacientům nabídnout prostředky, které zmírňují příznaky nemoci a zvyšují kvalitu života. Vedle farmakoterapie a kompresní terapie je nedílnou součástí dispenzace i upozornění na režimová opatření, která je nutno dodržovat.

LITERATURA

- Karetová D, Roztočil K, Vlachovský R, et al. Léčba chronických žilních chorob 2023. [Internet]. Praha: Česká angiologická společnost ČLS JEP; 2023 [cited 2024 Oct 21]. Available from: https://www.angiology.cz/Angiology/media/system/odborn%C3%A9%20info/CAS_CVD_Guidelines_2023.pdf.
- De Maeseneer M G, Kakkos S K, Aherne T, et al. Clinical Practice Guidelines on the Management of Chronic Venous Disease of the Lower Limbs. Eur J Vasc Endovasc Surg [Internet]. 2022; 63: 184-267 [cited 2024 Nov 7]. Available from <https://www.ejves.com/action/showPdf?pii=S1078-5884%2821%2900979-5>.
- Musil D. Co nového přináší aktualizace CEAP klasifikace chronického žilního onemocnění z roku 2020? Vnitř Lek. 2021;67(3):143-148.
- Lurie F, Passman M, Meisner M, et al. The 2020 update of the CEAP classification system and reporting standards. J. Vasc. Surg. 2020;8(3):342-352.
- Pospíšilová A. Zánět jako příčina chronického žilního onemocnění. Med. praxi. 2017; 14(3):111-114.
- Černohorská J. Chronické žilní onemocnění je podceňované pacienty i lékaři – překvapivé výsledky českého průzkumu. Med. praxi. 2020;17(1): 25-30.
- Tuhá K. Doporučený postup: Žilní nedostatečnost. [Internet]. Praha: Česká lékárnická komora; 2014 [cited 2024 Nov 7]. Available from: <https://lekarnici.cz/wp-content/uploads/2024/02/Doporuceny-postup-Zilni-nedostatecnost-2014.pdf>.
- Navrátilová Z. Léčba příznaků a projevů chronické žilní insuficience dolních končetin. Dermatol. praxi. 2015;9(4):157-161.
- Musil D. Chronické žilní onemocnění – podceňované i přeceňované, co nového? Interní Med. 2012;14(3):96-100.
- Musil D. Diagnostika a léčba časných stadií chronického žilního onemocnění. Med. praxi. 2011;8(10):415-418.
- Gad MA. Assessment of Causes and Patterns of Recurrent Varicose Veins After Surgery. N Am J Med Sci. 2012;4(1):45-48.
- Karetová D, Vlachovský R, Vojtíšková J, et al. Doporučené diagnostické a terapeutické postupy pro všeobecné praktické lékaře. Chronická žilní onemocnění. [Internet]. Praha: Centrum doporučených postupů pro praktické lékaře; 2024 [cited 2024 Nov 9]. Available from: <https://svl.cz/svl-docs/doporucene-postupy/37/dp-chzo-2024.pdf>.
- Sellner Švestková S. Kompresivní terapie v praxi. Prakt. lékáren. 2013;9(3):117-119.
- Muchová I. Kompresivní terapie v angiologii. [Internet]. Praha: Česká angiologická společnost; 2017 [cited 2024 Nov 7]. Available from https://www.angiology.cz/Angiology/media/system/guidelines/Kompresivni-terapie-v-angiologii_DP_2017.pdf.
- Pomůcka pro navlékání punčoch Anna [Internet]. Litomyšl: Dentimedshop; c2025. [cited 2025 Jan 27]. Available from: <https://www.dentimedshop.cz/detail/puncochy-a-ponožky/navlekanie-puncoch/pomucka-pro-navlekani-puncoch-anna.html>.
- Medi Butler Off – svlékač punčoch [Internet]. Valašské Meziříčí: Medi-expert; c2025. [cited 2025 Jan 27]. Available from: <https://www.medi-expert.cz/medi-butler-off-svle-kac-puncoch>.
- Státní ústav pro kontrolu léčiv. Databáze léků [Internet]. Souhrny údajů o přípravku (Devenal, Flaxios, Diozen, Diozen Forte, Cilkanol, Ascorutin, Venoruton, Venoruton forte, Aescin Teva, Reparil Drageés). [cited 2025 Jan 1]. Available from: https://prehledy.sukl.cz/prehled_leciv.html#/.
- Státní ústav pro kontrolu léčiv. Databáze léků [Internet]. Souhrny údajů o přípravku (Detralex, Flaxios, Devenal, Rumberalin, Cyclo 3 fort, Diozen, Diozen forte, Flebazol). [cited 2025 Jan 1]. Available from: https://prehledy.sukl.cz/prehled_leciv.html#/.
- Broulíková A. Chronické žilní onemocnění – současný pohled. Interní Med. 2010; 12(9):411-413.
- Musil D. Vývoj doporučení pro použití venofarmak v léčbě chronického žilního onemocnění – kde je jejich místo a kde jsou slabiny. Vnitř Lék. 2022;68(4):234-239.
- Státní ústav pro kontrolu léčiv. Databáze léků [Internet]. Ceny a úhrady (Detralex). [cited 2025 Jan 1]. Available from: https://prehledy.sukl.cz/prehled_leciv.html#/leciva/0201992.
- Státní ústav pro kontrolu léčiv. Databáze léků [Internet]. Souhrn údajů o přípravku (Ascorutin). [cited 2025 Jan 1]. Available from: https://prehledy.sukl.cz/prehled_leciv.html#/.
- Czys S, Higbee SL. Superficial Thrombophlebitis [Internet]. Treasure Island (FL): StatPearls Publishing; 2025 [cited Jan 27]. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK556017/>.
- Čermáková H. Současný pohled na diagnostiku a léčbu varikoflebitidy. In: Profimedicina.cz [Internet]. 2022 Sep 21. [cited 2025 Feb 8]. Available from: <https://profimedicina.cz/soucasny-pohled-na-diagnostiku-a-lecbu-varikoflebitidy/>.
- Státní ústav pro kontrolu léčiv. Databáze léků [Internet]. Souhrny údajů o přípravku (Lioton, Heparoid, Ibalgin Duo Effect, Hirudoid, Hirudoid forte). [cited 2025 Jan 1]. Available from: https://prehledy.sukl.cz/prehled_leciv.html#/.
- Chalánková M, Havelka F, Lhotská I, et al. Péče o chronický bércový vřed. [Internet]. Olomouc: Fakultní nemocnice Olomouc [cited 2025 Feb 8]. Available from: https://www.fnol.cz/pdf/pacientske_brozurky/Fm-L009-027-EM-029%20P%C3%A9%C4%B9%C3%BD%20b%C3%A9rcov%C3%BD%20v%C5%99ed.pdf.
- Bércové vředy představují závažný problém [Internet]. Znojmo: Nemocnice Znojmo; c2021. [cited 2025 Feb 8]. Available from: <https://webext1.nemz.cz/bercove-vredy-predstavuji-zavazny-problem/>.
- Kolářová Z. K diagnostice a léčbě pacientů s CHŽO je nutno přistupovat komplexněji. Medical Tribune [Internet]. 2024;20(2) [cited 2025 Jan 29]. Available from: <https://www.tribune.cz/archiv/k-diagnostice-a-lecbe-pacientu-s-chzo-je-nutno-pristupovat-komplexneji/#>.